

נספח ב'

הדרן למסכת נזיר*

הדר דוד

הדר דוד

מאת בן מרן הרב המחבר זצ"ל

הגאון כמוה"ר רבי אליהו יוסף שאר-ישוב כהן שליט"א
הרב הראשי וראב"ד לחיפה והמחוז

מעלות הנזירות

במס' נזיר, אנו שונים המשנה האחרונה: נזיר היה שמואל כדברי ר' נהוראי שנאמר ומורה לא יעלה על ראשו, נאמר בשמשון מורה ונאמר בשמואל מורה, מה מורה האמור בשמשון נזיר, אף מורה האמור בשמואל נזיר. אמר ר' יוסי והלא אין מורה אלא של בשר ודם, אמר לו ר' נהוראי והלא כבר נאמר ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני, שהיה עליו מורא בשר ודם. בדברי המפרשים על המקום מתפרש הביטוי כדברי ר' נהוראי כמו: דברי ר' נהוראי, הכ' לא מתבאר היטב. אכן, בפירש"י, שם: "כך דברי ר' נהוראי". ראוי שנתעמק בדברי רבנו רש"י אלו, מה בא לומר ומה בא להוסיף: כך דברי וכו'. הלא מסתמא יש דברים בגו.

הדבר טעון הסבר. שתי שאלות עולות על דעתנו בענין זה: א) מדוע כדברי ולא דברי ר' נהוראי, (זו היתה דרכו של מרן אבא זצ"ל לדייק במשניות ולשונן. והיה רגיל לומר: "אור לי" ד' בודקין את החמץ לאור הנר, וכו'. בית שמאי אומרים וכו' ", - שהיתה מקודם משנה ראשונה: "שתי שורות במרתף, כדברי ב"ש", למה כדברי ולא דברי משום שהיתה משנה אחרת לפניהם, משנה ראשונה שעליה מסתמך תנא זה. (** בכתבי מרן אבא זצ"ל יש שיטה שלמה על זה.) ובכן: לפי דרכו של אמו"ר ז"ל, נעסוק בדיוק לשון המשנה, שהרי אם יש כ' בדברי במקום "דברי" הנהוג בכל מקום, צריך להבין למה נשתנה כאן הלשון? ב) מה הדיוק בדבר פירושו של הביטוי "מורא" בשר ודם או מורא של נזיר (דהיינו תער ותגלחת)? האם יש כאן מחלוקת, או יש כאן רק שנוי במשמעות הלשון בפירוש פסוק שבמקרא בלבד?

אכן, בגמרא נזיר (סו ע"א) - אמר ליה רב לר' חייא בריה חטוף ובריק (בכוס של ברכה), כדי שתהא זריז ונשכר - כבתוס' וכו', אמר ליה רב הונא לרבא בריה חטוף ובריק וכו'. פירוש הדברים: יש שתי מעלות בברכה, הברכה עצמה ואמירת אמן אחריה. סוגייתנו

* דברים שנאמרו אור לכ"ח מנחם-אב תשל"ה, יום השנה השלישי לעלייתו לגנזי מרומים של מרן המחבר, הרב רבי דוד כהן (הרב הנזיר) זצ"ל, בבית מדרשו "נזר דוד" אשר בירושלים, בסיום מסכת נזיר.

** עיין בגליון הש"ס למרן המחבר זצ"ל בספר נזיר אחיו ח"ב ירושלים תשל"ח ולעיל בפתיחה למסכתות ראש השנה, פסחים ועוד...

דנה בשאלה: מה למעלה ממה, מה חשוב יותר? כדי להבין דברים אלו צריך לזכור כי המנהג היה שהמזמן מברך רק הוא בעצמו, וכולם, כל בני הסעודה יוצאים ידי חובה של ברכה באמירת אמן. נשאלת השאלה, מה חשוב יותר, שיברך המברך או שישתדל להיות בין עוני ה"אמן"? לשון הגמרא: "למימרא דמברך עדיף? והא תני ר' יוסי אומר גדול העונה אמן יותר מן המברך. וא"ל רבי נהוראי, השמים, כך היא, תדע: שהרי הגוללירין, והוא המנצח. מתרצת הגמ': "תנאי היא, דתניא וכו' (עיי"ש כל הסוגיא); אלא שממהרים למברך תחילה".

נזכיר עוד: בסוף המס' מובאים דברי א"ר אלעזר א"ר חנינא: ת"ח מרבים שלום בעולם שנאמר וכו'. אמנם, אמת הדבר, שכמה פעמים מצינו בסוף המסכתות, שהציבו רבותינו מסדרי הגמ' מימרא זו, של א"ר אלעזר א"ר חנינא, כדי לסיים בדבר טוב, בשלום. אך, דומה, כי כאן יש לזה משמעות מיוחדת, כפי שנברר, כמה חשוב רעיון זה כדי לרדת לעומק הנזירות. כמה מתאים הוא, משום חשיבותו העקרונית, לסיים כאן, דווקא, ב"ת"ח מרבים שלום בעולם".

נזירות של פרישות

אנו מדברים על נזירות - מה זו נזירות? האם מתאים אורח חיים זה, לכאורה, לסגולת ת"ח המרבים שלום? לכאורה ה"מרבים שלום" הם אלו המעורבים בדעת עם הבריות, הם הם מתמצאים בעניינים של ציבור, הם מסבירים פנים לכל אחד. ואילו - נזיר, לכאורה, צריך להיות פרוש מן הציבור, מרוחק מהעם, יוצא מרשות הרבים ונכנס לרשות היחיד, מתייחד בחדרי חדרים, פורש מן העולם ונעשה נזיר, א"כ הרי הוא לכאורה ההיפך הגמור מן הסגולה של "מעורב בדעת עם הבריות". אכן, כך הם הדברים לכאורה, אך לאמיתה של תורה, באים רבותינו חכמי התלמוד במסכת נזיר, ומלמדים אותנו, שאין הדבר כך, כלל וכלל כל עיקר.

נפרש ונסביר: יש נזיר ויש נזיר. יש הקופץ, ונשבע לנזירות, מתוך קפידה, משום סיבה מסוימת, משום מעשה שראה, משום עבירה שבאה לידו. הנזירות השייכת לסוג זה באה להפריש את הנודר מן העולם, נזירות זו באה להגן עליו ולעשות לו מחיצה, להבדילו מן הרע, ולהעלותו מטומאה לטהרה ומחולין לקדושה בדרך של פרישות ונזירות. מי שהולך בדרך זו הוא על פי רוב "בעל תשובה", הלה מפריש ומסגף עצמו, משום שהחליט כי אחרת אינו יכול לעמוד בנסיון. נחלקו בנזיר זה רבותינו: יש אומרים שנזיר כזה - הוא חוטא הוא מונע עצמו מהנאה מעולמו של הקב"ה, ועתיד ליתן את הדין חלילה, על כל הנאה של היתר שבאה לידו ולא נהנה ממנה.

נזירות של קדושה

אבל, יש נזירות אחרת - נזירות שלא באה כדי לשלול, כדי לפרוש מן העולם, אלא נזירות הנובעת מאתערותא דלעילא, נזירות זו - דרך חיים של קדושה שהולכים בה כדי להעלות ולזכות למדרגה גבוהה של הנהגה, במעלות הקודש. זוהי נזירות השייכת למסכת המדרגות של נבואה. מטרתה היא: שיוכל האדם הגדול, הנזיר הקדוש, לא לפרוש מן הציבור, אלא בדיוק להיפך, להנהיג את הציבור ולצאת לפני העם, כנביא ה' בקרבו.

נזירות כזו, הרי היא נזירות של קדושה, שאין למעלה הימנה. זוהי דרך הקודש האמיתית שלא באה לפרוש מן העולם, אלא כדי לחזור אליו ולהשרות עליו רוח קדושה וטהרה, ההולך בדרך זו הרי הוא בבחינתו של משה רבינו ע"ה, שכך היה דרכו – מצד אחד: במחנה, בלבו של המחנה – באוהל-מועד, ומצד שני: יוצא החוצה אל אהלו, ונושא את הודו אל מחוץ למחנה יוצא ובא, והולך לפני העם. זו היא אותה נזירות, שאפשר לומר עליה כי היא בבחינת: דרכם של תלמידי חכמים, שמרבים שלום בעולם. זו נזירות של הנהגה המאחדת את הבריות ומקרבתן לתורה.

שני סוגי נזירים

אם נבדוק ונעיין, נמצא שיש לנו בדבריהם של חז"ל ביחוד במסכת נזיר, שתי הדוגמאות של נזירות. אנו לומדים כי יש נזירים, מסוגו של זה שבא לפני שמעון הצדיק, צעיר יפה-עיניים, שבא מן הדרום. יצרו מבקש לטרדו מן העולם, והוא קופץ ונשבע, זוהי נזירות שבאה כתוצאה מנפתולי המלחמה עם היצר. זוהי פרישות של חרדה, הנובעת מהתמודדות עם היופי הגשמי שדוחה את האדם לעבירה. עיקר הנזירות של זה היא: התגלחת, ולא "גידול השיער". מטרת נדרו: שיגלח שערו לשמיים, ויביא קרבן ויתכפר.

לעומת זאת יש נזירות של פרישות, שעיקר מטרתה הנזירות עצמה. נזירות כזו, שבמדרגתה העליונה לעולם לא תגיע לתגלחת, משום שהיא כולה טהורה וקדושה, נזירות שכולה לשם שמים עליה אפשר לומר: קדוש יהיה. לא – אין כאן מלחמה או כבישת היצר, אלא לפנינו: אישיות-סגולה, שבה היופי הגשמי מתמזג עם היופי הרוחני שבה, לשלמות שכולה קודש. זו מדרגה עליונה, של המקדיש כל חייו, לעבודת ה', נזיר זה הוא יחיד-סגולה, קודש לה' כל ימי חייו אשרי ההולך בדרך זו, – ועולה ממדרגה למדרגה במעלות הקודש, מתוך עבודה של תפילה ושל תורה, והתרוממות הרוח ה-אלוקית שבאדם.

שני הנזירים הגדולים שהיו בעלי דמות זאת, שהיו קודש לה' כל ימי חייהם, הלא הם: שמשון ושמואל.

שמשון: לפנינו לא נזירות של אדם שקיבל נדר של נזירות על עצמו מתוך לבטים. שופטם של ישראל-הורתו ולידתו בקדושה: נזיר יהיה הנער מן הבטן, קודש לה'. כך היה יעודו של שמשון, וכך: שמואל, הקדישתו אמו לה' עוד קודם שבא לעולם. בטרם היתה הורתו, ובטרם היתה לידתו, נועד לקדושה. כמאמר הכתוב, מפיה של חנה: ונתתיו לה' כל ימי חייו. זוהי הנזירות של המדרגה האחרת, נעלה ומופלאה, זוהי נזירות שהיא שונה בתכלית מן הנזירות הרגילה המפורשת במקראות שבפרשת נשא, בתורה. אין היא נזירות רגילה החלה על: איש כי ידור נדר נזיר להזיר – הנובעת מנדרו של האדם עצמו, מהחלטתו, לקבל עליו נזירות.

על הנזירות הגבוהה, שהיא מבחינתו של האדם עצמו, אולי נכללת במעין גדר של "מי שאינו מצווה ועושה", שהרי הוא עצמו לא נדר כלל – נחלקו רבותינו אם היא נכללת בגדרי נזירות לה' או לאו? זו היא המחלוקת כאן לפנינו במשנה. ודאי, הכל מודים, כי נדר ההורים מחייב, אך השאלה הנשאלת: האם נכלל הוא בגדר נזירות, אם המדובר

בנזירות לכל החיים – כנזירות שמשון. האם לא נכון יהיה לומר שזוהי נזירות מסוג אחר, שאי אפשר להתחייב לה – ולקבל עלינו גדרה והנהגותיה, שלא ע"פ הדיבור או בגילוי-אלוקי נשגב ומיוחד?

אם נעיין יתבארו הדברים יפה, במסכת נזיר, ס"ו ע"א שנינו במשנה: נזיר היה שמואל ובג"ש משמשון. נשאלת השאלה: ושממשון עצמו האם נזיר היה? גם זה, בהחלט לא פשוט כל כך... גדר של נזיר מן התורה, תלוי לכאורה, בהפלאה, מפורש אמרה התורה שאדם צריך להוציא מפיו את הנדר כמו שכתוב: איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה'. ומה היא הפלאה? שיוציא בפיו לשון נדר הנזירות. שמשון לא הוציא מפיו כלום, לא זו בלבד, אלא אפילו הוריו לא נדרו מצד עצמם, אמו קבלה הודעה מופלאה, צו אלקי שנמסר לה ע"י המלאך – שצוה עליה לגדלו כך, בדרך של נזירות. נשאלת השאלה, האם נזיר כזה הוא הנזיר המוזכר בתורה, או שיש לכנותו נזירות מיוחדת סוג אחר, דין אחר, נזירות מיוחדת – נזירות שמשון.

זוהי פידוע, מחלוקת תנאים במס' נזיר פרק ראשון במשנה (דף ד' ע"א): הריני כשמשון, כבן מנח, כבעל דלילה, כמי שניקרו פלשתים עיניו, הרי זה נזיר שמשון. מה בין נזיר עולם לנזיר וכו', אומרת הגמרא (שם ע"ב): "מתניתין לא כר' יהודה ולא כר' שמעון, ר' יהודה אומר נזיר שמשון מותר לטמא למתים, שכן מצינו בשמשון שנטמא. ר' שמעון אומר האומר נזיר שמשון לא אמר כלום, שלא מצינו בשמשון שיצאה נזירות מפיו". א"כ אפילו לדעת ר' יהודה: איזו נזירות היא זו שמותר לטמא? הרי זה אחד מ- שלושת יסודות וגדרי הנזירות, שהם כידוע: איסור היטמאות למתים, איסור יין ואיסור תספורת. אלא שצריך לומר שגם לדעתו של ר' יהודה נזיר שמשון אינו נקרא נזיר. על אחת כמה וכמה לדעתו של ר' שמעון: שהאומר נזיר שמשון לא אמר כלום. אמנם, ההלכה כמובן, כסתם משנה, שהיא ביחוד משנתו של ר' מאיר שהלכה כמותו, בסתם משנה. והלא שנינו במפורש: האומר הריני כשמשון וכו' ^{הרי} הוא נזיר, נזיר שמשון, לא, כמשנתם של ר' יהודה ור"ש, שנזירות שמשון אינה בגדר הנזירות הרגילה שיוכל האדם לחול עליו מעצמו.

עכשיו נצא ונלמד: כמה נפלאים הדברים. הגמ' אומרת בסוף הוריות: לא ר' מאיר שמו, אלא ר' נהוראי, ולמה נקרא ר' מאיר שמאיר עיני חכמים בהלכה. מעתה נאמר כך. נזיר היה שמואל כדברי ר' נהוראי! לאיזה ענין וסוג של נזירות משווה ומקביל ר' נהוראי את שמואל – לשמשון. אמנם כן – כמוהו, כשמשון, כך גם שמואל. הוא לא הפליא הנזירות בפיו, שמשון השופט גודל ע"י אמו מבטן ומרחם וכך גודל גם: שמואל הנביא. הרי: מאחר שהלכה כסתם משנה: שמשון נזיר היה, נובע מכך שגם שמואל היה נזיר, וזו דעת ר' נהוראי. שהרי, אם נלך לפי ר' שמעון ור' יהודה הרי, גם שמשון לא היה נזיר, וגם שמואל לא נכלל בגדר זה של נזירות. זהו, לדעתנו, עיקרו של הפירוש העמוק של מה שאמרה כאן המשנה, לא דברי ר' נהוראי אלא: כדברי ר' נהוראי כשיטת ר' נהוראי בנזירות שמשון. שהרי אם שמשון נזיר היה, הרי שגם שמואל – נזיר היה.

מעתה, הרי יפה ונפלא מתפרשים הדברים. שנינו באבות, בדברי ר' נחוניא בן הקנה: כל המקבל על עצמו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך-ארץ וכל הפורק מעצמו עול תורה נותנין עליו עול מלכות. הרי, שמי שיש עליו מורא שמים, מעבירים הימנו מורא בשר ודם וכו'. הלא ידוע הדבר מדוע קרה אותו מקרה נורא לשמשון? מדוע נפל עליו מורא בשר ודם? שמשון נפל ממדרגת גבורתו משום שנתגלחו שערותיו. מפני מעשה-דלילה, שלטו בו פלשתים. מכאן נוכל להבין דברי רבותינו, המחלוקת במשנה שבסוף נזיר: האם מורא בשר ודם הוא מורא של גויים בלבד, או גם מורא מלך ישראל, שמן התורה נצטוונו על יראתו, בכל זאת מוראו נקרא מורא בשר ודם, ועל אחת כמה וכמה מוראו של שמשון. שמשון נפל עליו מורא של הגויים – פלשתים, מש-פסקה נזירותו – סר כוחו, שמואל לא כן, הוא נשאר בקדושתו לעולם. איזה מורא היה עליו? מורא מלך, מוראו של מלך ישראל, של שאול – איך אלך ושמע שאול והרגני וכו'. זו היא איפוא המחלוקת: האם מורא בשר ודם שהיה על שמואל גם היא בגדר פגם או פסול בנזירות? ולכן לא שייך לומר: שנשאר נזיר, שהרי אם נזיר הוא אין עליו מורא. או יש לחלק הדברים מורא מלך ישראל לא נקרא מורא בשר ודם. שמשון – פסקה נזירותו ושמואל בנזירותו עמד עד סוף ימיו.

הפלאה בנזירות

ידועה מחלוקת רבותינו האחרונים, אם נזיר מקבל עליו נזירות בתורת נדר ומשום כך אסור בכל איסורי הנזירות, או שקבלת הנזירות היא-היא עצם הפרישה מאיסורי הנזיר, וההפלאה בפה – היא דין נוסף של נדר בנזירות. ר' מש"כ הגאון הרוגטשובי ב"צפנת פענח" ריש הלכ' נזירות ומה שהאריך לבאר הגרמ"א עמיאל זצ"ל בספרו דרך הקודש שמעתתא ג' בקונטרס מיוחד "מהות הנזירות בכלל ובפרט" ור' מש"כ בקרן-אורה ריש מסכ' נזיר לבאר שיטת הרא"ש במחלוקתו עם הר"ר עזריאל שתועיל קבלה בלב על נזירות, למרות שהלשון לא מבורר כל צרכו. ועי' מש"כ הגר"י הוטנר זצ"ל בתחילת ספרו תורת הנזיר.

בדידי הוא עובדא, כשהייתי לבן י"ב שנה ויום אחד, מיום בואי לעולם. גודלתי בנזירות, על ידי אאמו"ר זצ"ל. נתעוררה שאלה: אם יעבור הזמן של מופלא הסמוך לאיש ולא אמסור מודעה ברבים, האם לא ימנע הדבר ממני לעתיד להפסיק מנהג נזירותי ושוב א"א יהיה להפסיק אח"כ, הנזירות, מצד נדר נזירות שנובע מהנהגה, אמנם ללא 'הפלאה' שהרי לשיטת האחרונים שהובאה, שנזירות היא הנהגת נזירות א"כ יהיה כאן דבר חדש: נזירות של נדר ולמרות ששם 'נזירות' לא יחול עליה מצד שחסר 'הפלאה' מ"מ נדר של נזירות יש כאן. לכן, בעצתם של גדולי חכמי ירושלים, ובראשם מרן הגאון ר' איסר זלמן מלצר זצ"ל, יחד עם אבא מארי זצ"ל וכל גדולי ירושלים, התכנסו כאן, בבית זה, הרבנים הראשיים נ"ע, הרב ר' מרדכי חסקין מפרלוק זצ"ל, בעל "כלכלת שביעית" דודי, הרב מראדין הגאון ר' מרדכי סנדר הלוי קופשטיין זצ"ל, ועוד רבנים גדולי תורה חשובים שבעיה"ק ירושלים, וסידרו סדר מיוחד: שאמסור מודעה ברבים שהנזירות שאני נוהג בה אין בה משום נדר כלל אלא כאוכל חולין על טהרת הקודש*.

* במגילת סתרים "זכרונות נזיר אלוקים" שבכ"ק מרן המחבר, הרב רבי דוד כהן זצ"ל מסופר: ט' חשון ת"ש, בהיות שאר-ישוב בן י"ב, מופלא הסמוך לאיש שנדריו נבדקים ושלא יהא מנהג

עונה אמן - גדול מן המברך

מעתה, נחזור לעניננו. הדברים מכוונים לעומק הפשט, המחלוקת כאן היא, מה גדול ממה, מי חשוב יותר? העונה או המברך? המברך אומר מפורש בפיו, והעונה אמן, הוא ממשיך, הוא עושה כמו שהאחר אומר לעשות השאלה היא, גם בענין נזירות, מה דין נזירות כזאת? כשאדם אומר שהוא כמו פלוני, או אפילו אינו אומר, רק נוהג כך? כשאדם נוהג בנזירות ע"פ מה שאמרו אחרים שהדירוהו או קיבלו עבורו בפיהם? האם הוא באותה מדרגה, כמו זה שהוא מברך בעצמו - שאומר בעצמו, בפיו - או לא, האם דוקא מי שמוציא בפיו, חלה עליו נזירות, ומי שלא אמר כלום, רק התנהג, כאומר: אמן, אין זו נזירות מחייבת? זאת היא המחלוקת בין ר' נהוראי וחכמים, גם בענין נזירות שמשון ושמואל, וגם בענין מברך. ר' נהוראי אומר: שמשון ושמואל, היו נזירים, אף על פי שניזירותם היתה בלי הפלאה בלי שהוציאו דבר בפה, לא הם ואפילו לא הוריהם (דברי חנה יתפרשו אולי כתפלה, שהרי האב מדיר ולא האם. משנה נזיר כ"ח ע"ב). **

ר' נהוראי סובר: גדול העונה יותר מהמברך, למרות שמעצמו לא ברך, אלא ענה אחר חבירו. זוהי מדרגתם של שמשון ושמואל, שהם הלכו אחר נדר אביהם או תפלת אמם, ולא מעצמם, בכל זאת: הם היו נזירים לדעתו, כך דעתו, כי: גדול העונה יותר מהמברך.

לא זו בלבד, אלא על פי דעת ר' נהוראי הם, שמשון ושמואל, במדרגה הגבוהה ביותר של נזירות, נזירותם לא נזירות של פרישה וסיגופין, כי אם נזירות של קדושה מרחם, של עליה מעלה ומעלה במעלות הקודש. נזירות של הנהגה לה יועדו מבטן אמם. השופטים האלקיים הגיעו בנזירותם למדרגות הנבואה ועמדו בראש ישראל.

זה שוב, אולי מסביר ענין אחר הנזכר בסוגייתנו שם, שאם על שמשון ושמואל נאמר שהם לא היו נזירים, הרי גם בברכת המזון, לא ראוי שילך אדם אחרי חבירו, אלא צריך לברך מעצמו. זהו הענין: רב אמר לחייא בריה, ורב הונא אמר לרבה: ברי, חטוף וברוך, גדולי האמוראים עשו כן משום שרצו לצאת ידי חובת שתי הדעות. הם בקשו לא רק לענות אמן אלא גם לברך מעצמם. אמנם, אולי, ר' נהוראי הולך לשיטת ר' יוסי, שגדול העונה יותר מן המברך. לכן מקבילה שיטת ר' יוסי לעומק שיטת ר' נהוראי, בנזירות שמואל ושמשון שהיא שיטת ר' מאיר בסתם משנה, בפרק הראשון של מסכת נזיר.

נזירות שהונהג כנדר, כונסה עדה של רבנים, וגדולי תורה בביתנו שבפניהם הכרזנו, מסרנו מודעה רבים שאין מצדי ולא מצדו, שום נדר, ושלא יהא מנהגי ומנהגו בנזירות כנדר כלל שלא להכשל בשום עוון ועבירה על חומרי נזירות, ושיוכל לחדול בכל שנה שירצה, מנהג נזירות. אמנם: מנהגים, כמו חולין על טהרת הקודש לקדש את החיים.

** ע"ע לעיל בהדרן למסכת נזיר, שאלקנה הסכים לחנה, שענה אמן אחר דבריה, וגדול העונה אמן יותר מהמברך. וכדברי התפארת-ישראל (נזיר פ"ט מ"ה ס"ק נא) חנה נדרה שתפתה לאלק-נה עד שיתרצה, ולא מצינו שלא התרצה.

מרבית שלום בעולם

עתה מובן גם הסיום: ת"ח מרבית שלום בעולם. סיום שהובא כאן שלא רק לשם סיום בדברי אגדה, אלא הוא יורד לעומק ושורש הענין כולו, ואולי אף לעומק ושורש ענין המסכת כולה: הנזירות בישראל.

ידוע ש'אין הלכה, שאין בה שתי דעות'. כך היא מרגלא בפומיה של מרן אבא מורי זצ"ל כך היה נוהג לומר בכל עת ולהוסיף: בכל זאת אנחנו יודעים אין להתנהג. מדוע? כי יש בעלי הוראה שבדור, המנהיגים המורים הלכה. זהו הפירוש האמיתי של תלמידי חכמים מרבית שלום בעולם, בידיהם הפסיקה. לאורה של פסיקתם לא תהיה יותר מחלו-קת, כל הצבור ינהגו כאחד, אם כדעה זו או אחרת. לא כל אחד יעשה כשיטתו ואת רצונו ויאמר קים לי כתנא זה או זה, לא יעשו אגודות אגודות חלילה, אלא ילכו אל מאורי הדור וישמעו להם.

לפי זה פרשנו יפה גם את ההמשך שנאמר: וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך, כל בניך למודי ה' - כאן, לכאורה בעצם, סכנה גדולה לשלום, כאשר כל בניך למודי ה', כל אחד ת"ח ויש חשש שיהיה פוסק לעצמו, אחד אומר אעשה כך, ואחד חלילה יאמר להיפך. בכל זאת הבטיחנו הכתוב: ורב שלום בניך, מדוע, כי מקבלים עליהם סמכות של מנהיג, גדול הדור, תלמיד החכם, אין להתנהג - ההלכה למעשה.

נזירות של שלום ושלמות

מתאימים מאד הדברים, כאשר מסיימים את הענין של הלכות נזירות כמו שאמרנו בראשית דברינו: יש שתי מדרגות, נזירות של פרישות ונזירות של הנהגה, מה שאנו שואפים תמיד - זהו לנזירות של הנהגה, זוהי מדרגת ת"ח שבכל דור ודור. זה היה תפקידו של אהרן הכהן כי שפתי הכהן ישמרו דעת וכו' הוי מתלמידיו של אהרן - אוהב שלום ורודף שלום - הוה מחזר תמיד אחרי פסק הלכה שיש בו השכנת שלום. לכן, במאמר חז"ל זה מסתיימת מסכת זו, מסכת נזיר, שלגביו עצמו יש, כידוע, מחלוקת קיצונית כל כך מצד אחד, דעת התנאים הסוברים: נזיר-חוטא ומצד שני דעת הסוברים: נזיר קדוש עליון (ר' כל הסוגיא מסכ' נדרים ט; ו). דווקא כאן, צריכים אנחנו, את הנזיר האמיתי, את חכם הדור, שהוא במדרגה הגבוהה של שלום-אמת, שיורה, שיפסוק לנו את הדרך הנכונה - לכל אחד לפי מדרגתו.

דרך זו - דרך של שלום ושלמות; הורה לנו גם אבא מורי זצ"ל, יהי רצון שנזכה באמת ללכת בדרך זו. להרבות שלום בעולם, כמו שנאמר: וכל בניך למודי ה' - ורב שלום בניך. אמן ואמן.

תם ונשלם שבח לאל בורא עולם.